

NAWODZIĆ (22) *vb impf i pf*

impf (21), *pf* (1) KochJez.

a oraz o jasne.

inf nawodzić (6). ◇ *praes 1 sg* nawodzę (2). ◇ *2 sg* nawodzisz (1). ◇ *3 sg* nawodzi (3). ◇ *fut 1 sg m* nawodzić będę (1). ◇ *praet 3 sg m* nawodził (3). ◇ *3 pl m pers* nawodzili (2). ◇ *imp 3 sg* niechaj nawodzi (1). ◇ *con 3 sg m by* nawodził (1). *f by* nawodziła (1). ◇ *part praes act* nawodzący (1) BielKom.

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XVIII w,

I. impf (21) :

1. Sprawiać, żeby ktoś lub coś przybył(o) dokądś albo zmierzał(o) w określonym kierunku (9) :

a. Kierować, prowadzić [kogo, co] (2) :

W porównaniu (1): Owo ia ná cię Corze [= Tyrze]/ náwiode ná cię narody mnogie/ iáko náwodzi morze wáły fwe [*sicut ascendit mare fluctibus suis*]. *BudBib Ez 26/3.*

Przen (1) :

W połączeniu szeregowym (1): *LatHar 226 cf Zwrot.*

Zwrot: »na gościniec nawodzić« (1): Niechay mię [*ten sakrament*] idącego w drogę prowadzi/ błędzące⁸⁰ ná gościniec náwodzi/ wracáiącego się przyimuie/ w pośliznieniu pochyłonego trzyma/ vpadáiącego podnosi: á trwáiącego w cnoćie/ do chwały wiecznej prowadzi. *LatHar 226.*

b. Naprowadzać we właściwym kierunku (o płdzie podczas porodu) (6) : Także ciągnąc: zawłze ma [...] maczać by fie gdzie dziecię nie oparło/ albo niektore członek ciała: nie zawiązl/ Tedy palcem odwadzić/ á tak nawodzić iakoby wolno á bez ftwornie wyfzło. *FalZioł V 33v.*

nawodzić kogo [*dziecko*], *co* [*część ciała*] (5): iżeby dziecię ono leguchno (omazawfzy łobie rękę w iakim oleyku/ albo w tłuftoŃci/ nawodziła/ naciągáiącz główką na doł. *FalZioł V 2Id*; Ieftliby ręki w niewiaftę w prawić nie mogła/ tedy iako może tę ftronę kthorą dziecię bliżey progu albo fortki leży: ku wyfzciu nawodzić *FalZioł V 23b, V 22b, d, 23b.*

nawodzić ku czemu (2): A potym iako może nalepiey á napilniey przytulić rączkę ku bokowi dziecieczemu/ á thakże główkę profto ku rodzeniu nawodzić. *FalZioł V 22b, V 23b.*

W charakterystycznych połączeniach: *dziecię nawodzić* (2), *główkę* (2); *prosto nawodzić, ku rodzeniu, ku wyszciu.*

c. O Bogu: sprowadzać na kogoś, zsyłać jako karę [*co na co*] (1) : A oto ia náwodzę [*adduco*] potop wodny ná ziemię *BudBib Gen 6/17.*

2. Sprawiać, żeby ktoś postępował w określony sposób; doprowadzać, skłaniać, przekonywać, namawiać; nawracać [*w tym: kogo* (9), *co* (1) (*W przen*)] (11) :

nawodzić komu [=ku komu] (1): Bo ludziomże ia teraz námáwiam á náwodzę [*hominibus suadeo*]/ czyli Bogu? *Leop Gal 1/10.*

nawodzić k(u) czemu (3): ktoryby nie tylko łam cále ná włzem od iednego żywego Bogá IzráelŃkie⁸⁰ odtąpił/ ále też y inłzych ku temuž náwodził/ á ktore inłze Bogi zálecał. *CzechEp 33. Cf* »ku dobrej rzeczy nawodzić«, »słowy nawodzić«.

Ze zdaniem dopełnieniowym [*aby*] (2): *BielŻyw 7 cf W przen; BielKron 83v cf* »słowy nawodzić«.

W połączeniu szeregowym (1): *CzechEp 33 cf nawodzić k(u) czemu.*

Zwroty: »na dobre nawodzić« (1): ábowiem poczćiwe życie páńłkie/ tho lámo ieft/ ktore kieruie/ y ná dobre náwodzi poddáne/ iáko iedno nayfrozłże piłáne práwo *GórnDworz Gg5*.

»ku dobrej rzeczy nawodzić« (1): bo nikomu tym łzkodzić nie chćiał; y owłzem/ ku dobréy rzeczy ie náwodził *BiałKat 66*.

»na złą rzecz nawodzić« (1): Czemu wdowo ná złą rzecz náwodziłz/ Swą powiescią mdłym żeńłkim płćiam łzkodziłz *BielKom G2*.

»[k czemu] słowy nawodzić« (1): Ale ie ktemu łłowy náwodził/ áby tego przełtáli. *BielKron 83v*.
Szeregi: »kierować i nawodzić« (1): *GórnDworz Gg5 cf* »na dobre nawodzić«.

»namawiać a nawodzić« (1): *Leop Gal 1/10 cf nawodzić komu*.

W przen (4) : Rozum vmiey nawodzić aby złe nie mowił *BielŻyw 7*.

Zwroty: »nawodzić na drogę (dobrą a) praw(dziw)ą« [*szyk zmienny*] (2): włzytki błędy zniewieściáłe [*Jozafat*] z zyemie Iudá wykorzenił/ bálwány wyrzucił/ y złośliwe karał á ná drogę prawdziwą náwodził *BielKron 84*; A y ia nieday tego Boże ábym miał grzełżyć Iehowie/ ábych przełtał modlić łię za wámi/ y (owłzem) náwodzić was bedę ná drogę dobrą á práw á [*doceboque vos viam bonam et rectam*]. *BudBib 1.Reg 12/23*.

»na swą drogę nawodzić« (1): á ták táyemnie łie z chodziłi á ludzi ná łwą drogę prołte náwodziłi *BielKron 198*.

Przen (1) :

Zwrot: »na swą stronę nawodzić« (1): W drugyey łpráwie ná człowieká/ Przydzye ze dwu łtron opyeká/ S práwey dułzá z lewey ciáło/ Káżdeby go z nieb mieć chćiało/ Rozmáicie go trapyęcy/ Ná łwe łtrony náwodzięcy *BielKom nlb 6*.

3. *Sprawiać, żeby coś się działo, stało: doprowadzać, powodować* [ze zdaniem dopełnieniowym względnym] (1) : Przetolz poczáttek wiernych Cefarzow łwięty ieft/ y to łwięte co ná wodzi, bo z tego wiára: áby przenałładowánie włtápiło/ á nabożeńłtwo náłtápiło. (*marg*) Krzyłz ná głowách krolewlkich czemu. (–) *SkarŻyw 398*.

II. *pf* *Przyprowadzić wielu (z subiektywnym odczuciem wielołci)* [*kogo (G pl) dokąd*] (1) : Pod Rułłá łłudzy twoi Mołkwę pogromili Y więźniów do namiotu twego náwodziłi. *KochJez B3v*.

Synonimy: **I.2.** *nakłaniać, namawiać, skłaniać.*

Formacje współrdzenne cf WIEŚĆ.

Cf **NAWODZENIE**